

سوال نمبر 4

ترخن دیاں نظماں کس ایجے دا بیان نیں؟ بھردیں گل کرو۔

(1) تعارف

ترخن جدید پنجابی نظم دے دوجے شاعر امدد راسی دیاں
 نظماں دا مجموعہ اے۔ جدید پنجابی نظم دا پہلا شاعر شریف کھائیں
 نوں آکھیا جاندے۔ اوہناں نے اپنی پہلی پنجابی نظم "ون دا بوٹا" 1938
 نوں لکھی سی۔ جیہڑی اوہناں دے نظم ہر گے جگر لے ویج سٹا مل اے
 ہر جگر لے لہہ پاتہ (انڈین پیپر) ویج 1958 نوں چھپی سی۔ جدتہ
 امدد راسی دا نظم ہر گے ترخن دے پہلے سال 1952ء نوں چھپیا
 سی۔ اس پادوں امدد راسی نوں پانڈان ہنس مگروں پنجابی نظم دا
 پہلا صاحب کتاب ہون دا اعزاز حاصل اے۔

(ب) ترخن دا ویروا

ترخن امدد راسی دیاں نظماں دا مجموعہ اے جیہڑے
 ویج اوہناں نے ساہجے پنجاب دے حالات، ونڈ دے حالات، تے
 ہجرت توں بعد دی معاشی، سماجی تے معاشرتی بد حالی توں
 بیان کیا اے۔ اس کتاب دا دینا ویج امدد ندیم قاسمی نے "ان
 دو گلاں" دے سرناویں نال لکھا اے۔ جدتہ فلیپ سعادت حسن
 منٹو تے کرشن چندر نے لکھیاں۔ کئی بے اختیار تے لائل پور
 خالصہ کالج جالندھر دے پرنسپل گوزمیں سنگھ طالب دا مضمون
 "دو تن گلاں" دے نال نال موجود اے۔ اس نوں حکومت دی طرفوں
 ہراند آف پرفارمنس مل جیا اے۔

(پ) ترخن دایمہ مطلب ہے؟

ترخن اولہ و ساخا و بیہر آجیاں اے جتھے جوان کڑیاں
 عورتاں تے سائیاں کھیاں بیہرے چرختے کتدیاں تیں تے
 چرتے دی گھوک دے نال نال مٹھے مٹھے گیت وی گاندیاں تیں۔
 امدد اپنی نے جس طرحاں اپنی نظاراں وچ پنجاب دی ثقافت
 کلچر اگھڑیاں دے جذبات وند دے حالات تے جذبات دی
 عکاسی کیتی ہے اوس نوں مد نظر رکھ کے ایہہ آکھیاں جاسداں اے
 کہ ایہہ "داسرناوات" ترخن نوں ودھیاں سوای نہیں سی سکدا۔

(ت) ترخن "ساخجہ پنجاب دی ثقافت تے ہجرت دے ایجے دا

انظیار

ترخن دو حصیاں تے مشتمل ہے۔ ^{دوواں} دھواں حصیاں وچ اک ارتقاء
 وکھالی ریڈا اے۔ پہلے حصہ وچ اوہناں نے پنجاب دی اگھڑیاں
 دے جذبات دی عکاسی واپس پنجاب دی خوشحالی دے نال ہنل،
 پیار محبت، اس آسٹنی دے سواں روایاں دا ذکر کیتا ہے۔ پیندے
 حصہ دے ٹائٹل نوں ظاہر ہوندا ہے اوس ویلے دے پنجاب واپس
 آسے وچ پیار محبت تے سلوک نال دیندے تیں۔ پہلے حصہ
 دا ٹائٹل ملاحظہ کرو:

جو پانی آج پتوں سنگھدا

فیر نہ آندا بھلے

بیڑی داپورتے ترخن دیاں کڑیاں

فیر نہ بیٹھن نل کے

جدا کے دو حصے وچ ونڈ دے حالات، بھرت دا المیہ، عزتیاں
 لٹیاں سولیاں تے کڑیاں دے پاڑے، دکھ درد تے غم دا بیان
 ملدا اے۔ ونگی دیکھو:

ڈاروں وچھڑی کوچ کراوے
 ترنجناں چ کون وایو

مختصراً امدد ایسی نے ترنجناں وچ ونڈ لٹوں پیلے دے پنجاب
 دی خوشحالی تے ونڈ ملگروں دے دے دے حالات لٹوں ہرے
 دردیلے ڈھنگ نال بیان کیتا اے۔ ترنجناں دیاں نظاں دے
 مضمونان دا مختصر پیرا درج ذیل اے:

Relate your headings and
 arguments to the qs statement

(1) پنجاب دی ثقافت تے اگڑ سیار

امد ایسی دیاں نظاں پنجاب دی ثقافت دیاں مولیہ پوریاں
 نقوشراں نیں۔ اوہناں نے اگڑ سیار دے جذبات دے اظہار
 راہیں پنجابی ثقافت لٹوں بھریں انداز نال پیش کیتا اے۔ اول
 کڑیاں دے بچیں لٹوں جوانی ول سفر کسے عاشق نال پیار محبت
 پیلے گھروں لٹوں سویرے گھر جان تے تنان بیوی دے رشتے وچ
 بچہ جان والی واردات لٹوں پیاں نظاں وچ بیان کرا دے
 نیں۔ مثال دے طور تے جوانی وچھڑی کڑی دے جذبات دا
 اظہار ایغ کرا دے نیں:

چھڑھدی جوانی نال چھڑھ گیا بھولنی

لویں لویں جوہناں دے لویں لویں جانی

جندھڑی ناناں دواں کسے دگیر دی

کلی کلیر دی

(2) وزنِ دیویہ دائرہ

وزنِ دے وپہ احمد راہی دی عمر 24 سال سی۔ 24 سال دا باشعور
 نو جوان تے خبر سووے وی شاعر تے اے کہیں سو سکدا اے کہ او
 اے اپنے مستایدے نوں اکھراں دا انا اناں پوانے۔ احمد راہی نے
 وزنِ دے ویلے دیں، مستطال، نظیفان، نوثران نوں بڑے درد بھرے
 ڈھنگ نال بیانیا اے۔ اوں ویلے جیناں پھراواں وانگوں دین
 والے لوک اک دوجے دے دشمن بن گئے ہونگے ایسا ظلم دا طوفان
 آیا کہ پنجاب دے سچ دریاواں دا پانی رت ورا گیا۔ کیوں
 سدا اوسدا پنجاب ماتم کدہ بن گیا احمد راہی ترخن نظم وچ اے
 بیان کر دے س:

کیوں کتار کیوں تار، تے دردان والیہ ماٹیں
 آج ترخنی بھوڑیاں وچھیاں
 چوڑے دے چھنکارے
 لٹے گئے وچارے

(3) عورتاں دی ہر صوبے ہر متی دا ذکر

احمد راہی دیاں نظماں وچ اوہناں قیامت خیز منظران داہرواں
 ذکر موجود اے جیناں دوج بھرت، دے ملے عورتاں دیاں عورتاں
 دے جہازے نکلے قتلام سہیاں لکھاں لوک صورت دی بندر سو گئے
 تے لکھاں لوکاں نوں گھونسا پھراوے۔ ونکی ویکھو
 ٹیٹاں ستاریاں تاراں بھتے
 ایہہ سارے پوگئے اے
 جیناں لٹییاں ویراں، جیناں دیو ویر
 وے میری جینی بیراں کتیراں

(4) غم زدہ جوڑے دا بیان

ہجرت دے ویلے لکھاں نوک اُت دوہتے تون جو چھڑ گئے۔ بھیناں
 کولوں ویرتہ صا تچے چھٹ گئے نہا پیاں کولوں دھیاں وک
 ہو گئیاں۔ سیرا سے درد و غم دا جھان آد سی۔ اوہ درداں ما دیاں
 بھیناں نے دھیاں جو ما پیاں کولوں و چھڑ کے خونی بھیریاں دیاں نظر
 ہو گئیاں اوہیاں دے درد و غم دے کوئی شمار ہی نہیں سی۔ اوہ ہیر
 ہی اپنا بل تے بھیناں دیاں عزتاں بارے ہریشاں سی تے بابل
 نوں اوہیاں دی رکتا کرن بھئی سنی کر دیاں آہ دیاں سن؛
 میرے ناں جو ہوئی ہو گئی یں کینوں سناواں وین
 برات گل سن بے پناہ میری گلہاں وردگی بھین
 اوہدے رفت دے سفنہ بابل مسوں لین تے تیندے چین
 بے اوہوای تیرے پیراں وے نے اوہوای تیرے بھین

(5) سیاح دا اظہار

ڈونگھا
 امداد ایسی بڑا باریک بین، صفا پدہ رکھن والا تے ہر منظر تون نظاں
 نال بیان کرن دا لاشاعر ہے اُس نے معاشرے دا ہر سرِ غم تے نا انصافی
 نوں بڑے دردیلے ڈھنگ نال نظاں پایا ہے۔ جیہڑے نوک ہجرت
 کر کے پاکستان آوئے اوہیاں نے اپنے رشتے داراں تے ساکاں نال
 تعلق مکا لیا۔ جیہڑیاں عورتاں ایس سفر دے دوران اپنی عزتاں
 لٹا چکیاں سن اوہیاں نوں اوہیاں دے اپنے سگھے سا پیاں بیکیاں
 نے مشول کرن نوں انکار کر دتا۔ امداد ہی نے ایس سیاح دے ظلم
 نوں اپناں نظاں "سن وے بابل میریا" تے "وہ پر ہو گئے بھیرے"
 وچ بیان کر دتا اے ونگی ونگھو

Date: _____
بوہد پوگنڈے بھیرے ساڈے ٹٹ گئے مان
سراں اُتے چان والے آج اُھونے ملان

(6) نوک تھیان دا استعارہ

امدرا ای دیان و نظاں وچ نوک روایاں دا ذکر وی بھر مان
مدا اے اویناں نے لئی بھئی تہ نظیاں مردی صورت نوں حوصلہ
دین لئی مرزا صاحبان دے قصہ دچوں مرزے دا استعارہ
استعمال کرے گل کیتی اے۔ مرزے دی بیادری دا ذکر کمر اوہ
معاشرے دی بھری دی سدا ہر دا ذکر کر دے سیں؛
جسے نوں مرزا ہوندوں رانجھیا
میں تترپی زسیر تہ بھادی
ساڈے پیار دی سانجھی پیگ یوں
بھیری صورت وی توڈنہ سکدی

(7) روانی تے تسلسل

امدرا ای دیان نظاں وچ غصب دی روانی
تے تسلسل موجود اے۔ اویناں دیان نظاں وچ شعر گھریاں وانوں
جہڑے ہوندے سیں۔ اویناں دی نظر "قول" وچ روانی تے
تسلسلے بنتا اے۔

(8) زبان تے بیان

ترجمن ہر لہڑے پتا چلا اے کہ امدرا ایسی نوں پنجابی
زبان و بیان تے مکمل عبور حاصل سی۔ اویناں کوں لفظاں تے موضوعاں
دی تھوڑی تھوڑی سی۔ اوہ جس مرصعی موضوع نوں چھرا مرصعی رنگ

Add more arguments

Day: _____

Date: _____

دنگ و خوبیاں کر دیندے سن اوہیاں دے زبان و بیان وچ
سادگی، اختصار تے جامعیت و رنگیاں خوبیاں بھرواں موجود
سن بقول اسلم دانا،

" اتمدر ایسی دی زبان پنجابی دے سادہ کم پڑھے لکھے
لوکاں دی زبان اتے تے اوہیاں دا بیان سادہ مگر
بر اثر اے "

(ج) مگدی گل

مگدی گل اے پئی اتمدر ایسی نے پنجابی زبان وچ گلزار
لکھے پنجابی زبان دی نوں تے جدید نظم نوں بنیاد فراہم کیتی اے
نال ای اوہیاں نے پنجاب دی ثقافت، کچر، ونڈ وچ حالات
ہجرت دے مسائل تے عزتیاں لٹیاں پورناں دے درد بھرے جذبات
وی ہمیشہ لئی محفوظ کر دتے سن۔ بقول سید اختر جعفری، پنجابی
زبان دے مشابہہ رکھن والے ہر زبان توں ترخن بڑھ کے (پس)
دیاں ہن خوبیاں دا پتہ چلدا اے۔ ک درج ذیل ہیں: حالات
داد و ننگھا مشابہہ لوکاں دے درد دا اظہار تے رنگی ہن
چنگا بناون لئی شعور۔ مختصراً اتمدر ایسی پنجابی زبان دے
وڈے شاعران وچ شمار کیتے جانوے ہن۔